

Helyi tanterv

Latin nyelv

9 - 12. évfolyam

Négy, öt, hat évfolyamos gimnáziumi
osztály

2. idegen nyelv

4, 5, 6 évfolyamos gimnázium				
<i>Évfolyam:</i>	9.	10.	11.	12.
<i>Heti óraszám:</i>	2	2	2	2
<i>Évi óraszám:</i>	72	72	72	64

LATIN NYELV ÉS IRODALOM

9-12. évfolyam

Célok és feladatok, a kulcskompetenciák fejlesztése

A nemzeti alaptanterv szabályozása alapján a latin nyelv oktatása általában a 9-12. évfolyamokon a második idegen nyelv számára meghatározott órakeretben folyhat. A nyelvoktatást a Nat-tól eltérő szerkezetben (például a szabadon felhasználható órakeret terhére) kialakító iskolák a kerettantervektől –a célkitűzésekes követelmények figyelembe vétele mellett- elérhetnek. Okot és lehetőséget ad erre a latin nyelv oktatásának az a sajátossága, hogy a Nat-ban szereplő több műveltségterület illetve általános fejlesztési irányt képes érinteni, részben fedni, hiszen a demokrácia, az európai humanista értékrend közös gyökereinek bemutatása mellett tananyaga szoros történeti, és ezáltal logikai, ok-okozati összefüggésben áll az anyanyelv és irodalom, az "ember és társadalom"kérdéskörének valamint más idegen nyelvek alapelemeivel, segíti azok nyelvtanának megértését, gyorsabb elsajátítását. Szókincse is pozitívan hat akár az anyanyelv, akár más nyelvek tanulásában, sőt a különböző tantárgyak terminusainak befogadásában is.

Ugyancsak sajátossága a latin nyelv oktatásának, hogy céljai és módszerei jelentősen eltérnek az élő idegen nyelvek esetében megszokott gyakorlattól, és így azoknak a Nat-ban foglalt elvi alapjaitól és szerkezetétől is. Tantervfelépítésében azonban azokkal együtt tér el a többi műveltségterület szabályszerűségeitől: a tananyagot és a követelményeket a használt tankönyvek függvényében is változtatható, általános formában közölve.

A latin –mint holt nyelv- esetében a "gyakorlati nyelvi készségek"elsajátítása elsősorban az **olvasási-fordítási készség fejlesztését** jelenti, melyet egyedül az írásbeli kifejezés, s csak módszertani segítségképpen a szóbeli kifejezés készsége egészíthet ki. Ezeken belül a hangsúly **a tudatos nyelvhasználatra, az elemző nyelvtani látásmód és fordítástechnika kialakítására** esik. Az élő nyelvek tanulásakor megismerhető más kultúrák a latin esetében földrajzi helyett időbeli eltérést mutatnak: saját európai és nemzeti múltunk kulturális értékeinek felfedezését. Az élő nyelvek hétköznapi beszédhelyzetekben történő használatával szemben latin nyelvtudásukat a tanulóknak írott szövegek megértéséhez kell alkalmazniuk, mely szövegek az egyidejű emberi kapcsolatok kialakításának lehetősége helyett **általános esztétikai, erkölcsi értékkel vagy történeti fontossággal bírnak.**

A tantárgy oktatásának konkrét célja és feladata, hogy képessé tegye a diákokat közepes nehézségű (nem szaknyelvi) latin szöveg megértésére nyomtatott szótár önálló használatával, hogy kialakítsa a latin leíró nyelvtan alapvető szabályainak és szakkifejezéseinek tudatos és gyakorlott használatát valamint, hogy képet adjon **Európa latin nyelvű kultúrájának térbeli és időbeli kereteiről, szakaszairól, megjelenési formáiról- elsősorban pedig ennek alapjáról: az antik Róma műveltségéről és életéről.** Mindezt szoros összefüggésben mai életünkre gyakorolt utóhatásával. Közvetett cél **a tanuló anyanyelv- és idegennyelvhasználatának tudatosabbá tétele**, egy sajátos forrás csoport segítségével alapvető **emberi, társadalmi, esztétikai értékek megfogalmazása, antik eredetű köznyelvi és szaknyelvi kifejezéseink helyes és tudatos használatának elősegítése.**

A pozitív attitűd magába foglalja, hogy a latin nyelv felerősíti **a történelmi kultúrák iránti érdeklődést, a régi, magas színvonalú, műveltséget hordozó kíváncsiságot.** Így a latin nyelvben való elmélyülés motivációt nyújt az **új tanulási lehetőségek** felkutatásában, nyelvtani logikája a tanulás hatékonyságában, az ott elsajátított humán, emberséges hozzáállás a mindennapok szemléletében (az emberi jogok teljes körű tisztelete, különösen az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etikai csoportok kulturális sokszínűségének

megbecsülése, a nyitottság, a felelősségérzet és a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek elfogadása) pedig az élet minden területén széles körben alkalmazható.

Segíti az **énkép kialakulását**, a nemzeti kultúránk megbecsülését, de leginkább **az egyetemes emberi civilizáció eredményeinek megismerését**.

Fejlesztési követelmények

A tanuló megismeri a latin nyelv nyelvtanának alapszabályait olyan fokon, hogy az érettségi vizsgán kb. 15 sor terjedelmű, a tanulmányok során fel nem dolgozott klasszikus latin szemelvényt szótárhasználat nélkül le tudja fordítani; felismeri a latin szavak magyar köznyelvben, esetleg szaknyelvben való továbbélését. Viszonylag otthon mozog az ókori műveltségben (mitológia, római irodalom, képzőművészet), amelyet magabiztosan tud felhasználni az élet bármely területén.

TÉMALISTA:

- a latin nyelv eredete; az újlatin nyelvek
- a hagyományos és a restituált ejtés
- a latin nyelvtan alapvető ismereteinek elsajátítása:
 - a declinációk
 - a melléknevek és fokozásuk
 - az adverbium
 - a coniugatiók
 - a participiumok
 - az infinitívusok
 - a mondatrövidítő szerkezetek
- strófászerkezetek; a klasszikus verselés a magyar irodalomban
- ókori klasszikusok megismerése: *Phaedrus, Catullus, Ovidius, Cicero, Vergilius, Lucretius, Horatius, Tacitus, Seneca, Plinius, Livius*; életművük
- a felsorolt klasszikusoktól részletek olvasása latinul
- a római élet és műveltség megismerése
 - római ház, római család
 - szórakozás
 - földművelés, ipar
 - kereskedelem
 - Róma megalapítása, a köztársaság, a polgárháborúk, a császárság
 - Vallás, filozófia
- A megfelelő szókészlet (1000-1200 szó) elsajátítása
- Könnyebb szövegek fordítása magyarról latinra

9. évfolyam

Szándékok és követelmények, a továbbhaladás feltételei

- a latin nyelv helye a többi nyelv között
- a kifejező, pontos olvasás, kiejtés elsajátítása
- grammatikai alapismeretek:
 - ige, névszók jellemzői
 - szótári alakok
 - az I - V. declinatio
 - a coniugatio rendszer activumban
- a grammatikai alapok biztonságos alkalmazása adekvált szövegekben
- a szövegek alapján a római élet megismerése

10. évfolyam

Szándékok és követelmények, a továbbhaladás feltételei

- a nehezebb grammatikai ismeretek elsajátítása, elmélyítése
 - a coniugatio passiva
 - a participium
 - az infinitivus
 - a mondatrövidítő szerkezetek:
 - accusativus cum infinitivo
 - nominativus cum infinitivo
 - ablativus absolutus
- eredeti latin szövegekkel való ismerkedés; Szerzők: *Phaedrus, Livius, Catullus, Ovidius*
- a vett auctorok életének, életművének megismerése
- a meglévő szókészletből egyszerűbb magyar mondatok latinra fordítása
- a latin szövegek alapján a szerzők és a művek felismerése

11. évfolyam

Szándékok és követelmények, a továbbhaladás feltételei

- a 9. és a 10. évfolyamon elsajátított nyelvtan megszilárdítása
- a consecutio temporum megtanulása
- eredeti latin szövegekkel való megismerkedés: *Cicero, Vergilius*
- a vett auctorok életének, életművének megismerése
- a tanult szerzőktől ismeretlen szövegrészek olvasása, fordítása; a nyelvtani érdekességek felismerése bennük.
- a klasszikus strófaszerkezetek megismerése.

12. évfolyam

Szándékok és követelmények, a továbbhaladás feltételei

- a 9. és a 10. évfolyamon elsajátított nyelvtani rendszer rögzítése
- új szerzők megismerése: *Lucretius, Horatius, Tacitus*;
eredeti részletek olvasása, fordítása
- életművük megismerése
- egyes szövegek tartalmának néhány mondatban való ismertetése latinul

- idegen szerzők műveiből való fordítás, a fordítási készség elmélyítése
- az elsajátított szókészlet alapján néhány témáról beszélni:
 - család
 - bemutatkozás
 - iskola
 - mitológiai témák
- érettségire való felkészülés

TANTERVEK

9. évfolyam

Évi óraszám: $2 \cdot 36 \text{ óra} = 72 \text{ óra}$

1. FORDÍTÁSI GYAKORLATOK: ADEKVÁLT SZÖVEGEK,
A RÓMAI NÉP ÉLETE MŰVELTSÉGE	Összesen <u>48 óra</u>
- Aeneas; De Romulo et Remo	10 óra
- De urbe Roma; De deis Romanorum	10 óra
- Schola Latina; Humanitas De magistratus	10 óra
- De verginibus Sabinis, De Horatiis et Curiatiis;
Mucius Scaevola	10 óra
2. GRAMMATIKAI SZABÁLYOK	Összesen <u>20 óra</u>
- I - V. declinatio	
- a coniugatio activa	
- vocativus, imperativus, adverbium	
3. OSZTÁLYOZÓ VIZSGA	<u>4 óra</u>

10. évfolyam

Évi óraszám: $2 \cdot 36 \text{ óra} = 72 \text{ óra}$

1. FORDÍTÁSI GYAKORLATOK: EREDETI SZÖVEGEK	Összesen <u>48 óra</u>
- Fabellae Phaedri	10 óra
- Versiculi Catulliani	10 óra
- Livius – részletek: Coriolanus, Hannibál	10 óra
- Ovidius – részletek: Fasti: De augurio	10 óra
Metamorphoses: Deucalion et Pyrrha	
Daedalus et Icarus	
Philemon et Baucis	
- Plautus: Miles gloriosus	10 óra
- Petronius: Cena Trimalchionis	
2. GRAMMATIKAI ISMERETEK	Összesen <u>20 óra</u>

- coniugatio passiva
- participium
- az infinitivus
- a mondatrövidítő szerkezetek:

3. OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

4 óra

11. évfolyam

Évi óraszám: $2 \cdot 36 \text{ óra} = 72 \text{ óra}$

1. FORDÍTÁSOK

Összesen 43 óra

- Versiculi Catulli 5 óra
- Ovidius: Pygmalion 5 óra
- Cicero: Epistulae 15 óra
 - In Verrem
 - In Catilinam
- Vergilius: Georgica; Aeneis 20 óra

2. NYELVTAN

Összesen 10 óra

- consecutio temporum
- coniugatio periphrastica

3. GRAMMATIKAI GYAKORLÁS

Összesen 15 óra

4. OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

4 óra

12. évfolyam

Évi óraszám: $2 \cdot 32 \text{ óra} = 64 \text{ óra}$

1. FORDÍTÁSI SZÖVEGEK

Összesen 30 óra

- Lucretius: De rerum natura 5 óra
- Eclogae Vergilii 5 óra
- Carmina Horatii 15 óra
- Tacitus és Seneca – szövegek 5 óra

2. GRAMMATIKAI GYAKORLATOK: ISMÉTLÉS

10 óra

3. OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

4 óra

4. KÉSZÜLÜNK AZ ÉRETTSÉGI VIZSGÁRA! TÉMAKÖRÖK MEGBESZÉLÉSE

20 óra